

Ризница Саборне цркве у Београду - представљање књиге и отварање изложбе (ФОТО)

У понедељак, 20. новембра 2023. године, у Саборном храму Светог архангела Михаила у Београду одржана је промоција књиге “Ризница Саборне цркве у Београду” аутора др Вука Даутовића, проф. др Игора Борозана и ђакона Будимира Кокотовића и представљање изабраних предмета из ове ризнице. Присутнима је поздравну реч упутио Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије. О идеји и реализацији пројекта говорио је Његово Преосвештенство Епископ јегарски г. Нектарије, старешина Саборног храма, а књигу су представили аутори.

Представљању књиге и отварању изложбе присуствовали су и Преосвећена господа Епископи: хвостански Алексеј, новобрдски Иларион и липљански Доситеј, свештенство и свештеномонаштво из више епархија Српске Православне Цркве, као и личности из културног, политичког и јавног живота.

Присутнима се обратила и потпредседница Владе и министар културе Републике Србије Маја Гојковић.

Почетком 2023. године, у сарадњи Музеја Српске Православне Цркве и Саборне цркве у Београду, а по благослову Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија, покренут је пројекат под називом Отворимо ризницу Саборне цркве са циљем да се изведу конзерваторско-рестаураторски радови на вредним предметима ризнице храма Светог архангела Михаила како би се трајно сачували за будућа поколења и учинили доступнима јавности. У процес реализације били су укључени и појединци уз чију смо подршку успели да један број најзначајнијих предмета ризнице изузетно важног престоничког храма успешно вратимо ближе изворном стању. Овај пројекат представља само почетак надахнут најискренијом жељом и вољом да у предстојећем периоду буду спроведени комплетни конзерваторско-рестаураторски радови на свим предметима и буде формирана стална поставка ризнице Саборне цркве. Ризница, са предметима који су настали у периоду од 17. до 20. века, представља само део сведочанства о духовном, историјском, културном и уметничком значају и наслеђу српског народа, које је више од три века, баштинио прво стари, а потом и нови Саборни храм.

У настојању да се пружи целокупан увид у вишевековни значај овог духовног и културног средишта како престонице тако и Српске Православне Цркве, пројекат је обухватио и публикавање капиталне монографије Ризница Саборне цркве у Београду. Ова вредна публикација је издање Музеја Српске Православне Цркве које је уз подршку Министарства културе Републике Србије припремљено као друга књига у едицији Ризнице Српске Православне Цркве, чији су уредници јереј др Владимир Радовановић и др Миљана Матић. Саиздавачи књиге су Саборна црква у Београду и Институт за историју уметности Филозофског факултета у Београду. Аутори текстова у монографији су др Вук Даутовић, проф. др Игор Борозан и ђакон Будимир Кокотовић.

После прве целовитије монографске студије о Саборној цркви, која је садржала и опис ризнице, аутора Бранка Вујовића објављене давне 1996. године, пред читалачком публиком је сада нова књига о Саборном храму која пружа нови поглед на историју, архитектуру, сликарство, а посебно на ризницу храма која је студиозно обрађена. Монографија је употпуњена посебним поглављем посвећеним само ризници са широм уводном студијом и каталогом са детаљним описима педесет одабраних ризничких предмета. Ово поглавље, као и целокупну књигу, красе јединствене и висококвалитетне фотографије у боји аутора Александра Радосављевића, али и вредни архивски снимци.

Саборна црква је током своје историје неретко била центар многобројних свечаних догађаја попут венчања кнеза Милана Обреновића и кнегиње Наталије (1875), краља Александра Обреновића и краљице Драге (1900), крунисања краља Петра I Карађорђевића (1904), устоличења патријараха Димитрија Павловића (1920), Варнаве Росића (1930) и Гаврила Дожића (1938), опела и погребња чланова владарских породица и поглавара Српске Православне Цркве, али и општенационално важних историјских догађаја какав је пренос моштију Светог деспота Стефана Штиљановића, Светог кнеза Лазара и Светог цара Уроша (1942). Саборни храм истовремено је и место на коме почивају посмртни остаци српских кнежева Милоша и Михаила Обреновића, митрополита српских Михаила, Инокентија, Антима, патријараха српских Гаврила и Викентија и народних учитеља и великана српске просвете и културе Доситеја Обрадовића и Вука Караџића. Представљајући огледало идентитета српског народа, Саборна црква у својој ризници чува предмете који указују на континуитет активног литургијског живота и разноврсност уметничких, друштвено-економских и политичких прилика периода у ком је претрајавала. Богослужбени предмети од племенитог метала (путири, дискоси, звездице, дикирије и трикирије, петохлебнице, дарохранилице, кандила), престони крстови, штампана Јеванђеља са богато украшеним металним оковима, напрсни и ручни крстови српских митрополита и патријараха, иконе, предмети од текстила (антиминси, аери, дарци, барјаци, катапетазме, плаштанице), некада су Саборној цркви даривани од стране приложника који су неретко били чланови имућних грађанских или владарских породица Обреновић и Карађорђевић, еснафских радионица и удружења, али и судећи по приложеним даровима, скоро свих слојева друштва.

Успешна реализација пројекта и објављивање монографије отворили су

могућност да се знатан број ризничких предмета представи јавности. Тим поводом приређена је изложба одабраних ризничких предмета која је постављена унутар простора Саборног храма. То је учињено пре свега у жељи да се предмети који су некада чинили интегрални део богослужбеног живота овог храма прикажу управо као његова неизоставна целина, али и спомен сећања на његове бројне ктиторе и приложнике, због чега је простор храма симболично на кратко претворен у изложбени простор.

На изложби ће посетиоци, између осталог, имати прилику да по први пут виде Црквено небо под којим је крунисан краљ Петар I Карађорђевић, Прибор за миропомазање краља Петра I Карађорђевића, Катапетазму са представама српских светитеља Симеона Немање, Саве и Стефана Првовенчаног коју је даровала краљица Драга Обреновић, Престони крст краља Александра Обреновића, Ручни крст митрополита Михаила, Престони крст обновљене Патријаршије познатог златара Стевана Јевтовића, Барјак кројачког београдског еснафа, Венчила кнеза Милана Обреновића и кнегиње Наталије, Целивајуће иконе сликара Уроша Кнежевића и Николе Марковића и Јеванђеље кнегиње Куракине штампано у Москви.

Како богослужбени живот који се одвија у простору Саборног храма не би био посете у

tvhram.rs